

Til Klima- og miljødepartementet

Høringsuttalelse ang. konsekvensutredningen om et ev. deponi for farlig uorganisk avfall i Dalen gruver i Brevik.

Undertegnede konklusjon

Avfall-Noahs konsekvensutredning (KU) kan leses som et dårlig forsøk på salg av glansbilder, ikke utført av nøytrale, objektive instanser. Den har mange hull og faremomenter som bagatelliseres, plagsom kritikk ignoreres. KU-ens konklusjon er uforsvarlig og lite tillitvekkende, bygd på Noahs selvskryt og hensynsløs gambling med mennesker og natur. Prosjektet bør droppes!

KU-en kan ikke anses som seriøs, fordi

- den er et bekreftende bestillingsverk ('bukk passer havresekk'), preget av tiltakshavers enøyde higen etter profitt;
- den har mangelfulle/unøyaktige opplysninger og misvisende påstander bl.a. når det gjelder avstander innen kommunen, om boligområder i forhold til gruvene, og er uetterrettelig
 - om fjellets (dårlige) beskaffenhet og gruvenes (umulige) egnethet,
 - om farene for ras og jordskjelv,
 - om filterkakenes farlige innhold og sammensetning,
 - om gipsens faktiske løselighet og tungmetallenes kontaminasjonsgrad,
 - om mulighet for gasslekkasje og eksplosjoner,
 - om antallet nye arbeidsplasser,
 - om befolkningens fysiske og mentale helse og framtid,
 - om trusler mot naturen til lands, til vanns og til luft,
 - om Breviks og Grenlands rykte;
- KU-en viser uansvarlig omgang med fakta og inneholder uholdbare løfter om sikkerhet ved frakt, behandling og forvaring av det giftige tungmetall-avfallet;
- den røper lite etterrettelig kunnskap og har luftige ønsker om å forske og teste underveis, etter at og mens prosjektet er i gang (altså for sent når ulykker inntreffer). Hvilket sier oss at Noah mangler nødvendig kompetanse og nok erfaring til å kunne slippes løs på dette altfor utfordrende prosjektet.

Noahs deponiprojekt er hasardiøst. Det innebærer en evigvarende trussel mot befolkningen, mot miljøet og mot stedets og området omdømme. Det er ikke sant at Norge trenger ett stort, nasjonalt giftdeponi, og gruvene i Brevik er ikke egnet til verken et stort eller et lite giftdeponi. Staten må heller gi direktiv om å leite etter andre steder som har sikkert fjell, sette en stopper for import av miljøfarlige stoffer, satse på mindre deponier nær de nasjonale forurensere og tvinge bedriften Kronos Titan til å rense svovelsyra si sjø!! Det må nå sørges for et reelt grønt skifte!

Departementet/Regjeringa kan umulig tillate at denne KU-en legges til grunn for videreføring av Noahs prosjekt; KU-en bør legges til side og hele prosjektet skrinlegges. 'Føre-var-prinsippet' (stans FØR ulykker skjer!), må følges, og våre nasjonale avfallsforpliktelser samt internasjonale miljøvernavtaler oppfylles. Noe annet vil undergrave respekten for Norge som miljønasjon.

Bergen 16.10.18:

Tormod Tobiassen

VEDLEGG

(Tidligere avisinnlegg om villaksen i Frierfjorden, dens sårbarhet og krav på vern og beskyttelse.)

2019 er villaksens år - Hva med laksen i Frier og Telemark?

Leserbrev 13.10.18 i Porsgrunns Dagblad,
av Tormod Tobiassen

Det går villaks (og sjøørret) i Frierfjorden og videre opp i Telemark. Laksen er sårbar, og hele bestanden kan bli borte, hvis staten gir avfallsselskapet Noah anledning til å realisere sitt såkalte Langvik-prosjekt ved Kongkleiv. Hvis båen ved Kongkleiv må skytes vekk, blir faren for desimering av laksebestanden kritisk.

Laksen vil jevnlig møte store hindringer på sin vandring om Noah får anlegge en kai etc. med hyppige anløp av store lektere ved et kritisk veiskille for laksen. Bare anleggsperioden vil være truende nok i seg selv. Og stadig spredning av gift ved utslipp av støv fra Noahs gipskaker, forurensende reingjøring og sannsynlige ulykker vil utsette livet i sjøen generelt og laksen spesielt for store påkjenninger.

Villaksen er det visst ingen som har tenkt på i sammenheng med Noahs deponiplaner for Dalen gruver, og det er en beklagelig glipp. Porsgrunn kommune har nylig laget en plan for områdets sjøareal, men der står det ingenting om laksen. Heller ikke Fiskeridirektoratet, som har kommentert arealplanen, nevner den. (Tidligere har direktoratet uttalt seg kritisk om Noahs intensjoner.)

Laksen er Fylkesmannens ansvar sier de i Fiskeridirektoratet når jeg spør. Og det er det jo en viss logikk i, for hos Fylkesmannen har de vel god lokal og regional kunnskap om forholdene i vassdragene; de har et spesielt ansvar for miljøvern, kartlegging av naturmangfold og forvaltning av fisk og vilt i fylket. Men ved undersøkelse viser det seg å være svært begrenset hva Fylkesmannen kan fortelle om laksens vandringer i Brevikstrømmen og Frierfjorden.

Når vi slår sammen deres opplysninger og hva lokalt laksekyndige kan fortelle ut fra erfaring og tradisjon, får vi følgende bilde i grove trekk: villaksen går opp Brevikstrømmen ved Flauene, langs Frierflogene og forbi Kongkleiv(!). Der krysser den fjorden og sprer seg til Herre og Skien osv. for å gyte. Bestanden trenger beskyttelse, og den forsøkes gjenoppbygd. Fisket er regulert.

Området det her er snakk om, har ifølge nettsida til Fylkesmannen behov for og rett til et særlig vern fordi det tilhører en laksefjord: «*Store deler av Telemark sin kystlinje er definert som nasjonal laksefjord. (...) Nasjonale laksefjorder har et særlig vern og for eksempel forbud mot etablering av oppdrettsanlegg for fisk.*»

Når det er sånn, melder interessen for **Naturmangfoldloven** seg; *Lov om forvaltning av naturen*, som den heter, er en lov om miljøvern som alle må følge: Fylkesmannen, Fylkeskommunen, Kommunen, Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet samt Statens naturoppsyn.

Loven skal beskytte artsmangfold og artenes økologiske betingelser mot alle slags trusler og belastninger. Formålsparagrafen tar utgangspunkt i, som en refleks av **Grunnlovens § 112**, at naturen med sitt artsmangfold gir grunnlaget for menneskenes

virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i framtida. Essensen i de første paragrafene er, fritt gjengitt, at enhver skal opptre aktsomt og unngå skade på naturmangfoldet. Ifølge § 49 gjelder dette også virksomheter som innvirker på verneverdiene i et vernet område, slik som det (u)mulige Langvik-prosjektet vil gjøre; det vil ligge tett på et naturreservat i tillegg til i laksens område.

§§ 8 til 12 er de mest sentrale i Naturmangfoldloven. De sier at vitenskapelig kunnskap om bestandens utbredelse, økologiske situasjon og tilstand skal ligge til grunn for vernearbeidet. Men hvis forskningsresultater ikke foreligger, skal kunnskap basert på generasjoners erfaringer telle. Ved kunnskapsmangel skal føre-var-prinsippet følges: man skal unngå å påføre skade, og ingen skal kunne unnskyldes seg med at de ikke visste.

Lov om laksefiske (Lakseloven) skal sikre at laksen forvaltes i samsvar med Naturmangfoldloven. Den pålegger fylket og kommunen å innarbeide hensynet til fiskeinteressene i sine planer etter Plan- og bygningsloven. I Lakselovens § 7a sies det: «Når det treffes vedtak eller gjennomføres tiltak som kan påvirke laksens levekår, ... skal laksen sikres særlig beskyttelse mot skadelige inngrep.» Igangsettes det i nasjonale laksefjorder tiltak som kan skade laksen, kan regjeringa pålegge tiltaks- haver spesielle plikter. Etter § 12 kan departementet gripe inn når forurensning og andre miljøforstyrrelser truer artsmangfoldet.

På bakgrunn av de nevnte lovene og ansvaret som påligger de nevnte etatene, er det å forvente at vern av villaksen i Telemark tas på alvor, ikke minst av Fylkesmannen.

Nå som konsekvensutredningen av Noahs deponiplaner foreligger og skriker etter motforestillinger, trenger naturvernet særlig oppmerksomhet og ekstra initiativ fra etatene. Med tanke på at 2019 er utropt til «laksens år», må vernet av villaksen komme foran fredning av Noahs ville planer.

Bildet:
Hans Georg Andersen
viser stolt fram laksefangsten.